

OPINIE

Professor Jean-Louis Vincent

Hoofd van de dienst intensieve zorgen van het Erasmusziekenhuis, professor intensieve zorgen aan de ULB

Waarom ik geen voorafgaande wilsverklaring inzake euthanasie zal tekenen

DE ESSENTIE

- Iedereen moet vandaag de dag zijn recht op een zachte dood (of euthanasie) kunnen eisen, zonder daartoe een document te moeten ondertekenen.
- Een ruime verspreiding van deze wilsverklaring zou negatieve gevolgen kunnen hebben voor wie ze niet heeft ondertekend.

Het lezen van het onlangs verschenen dossier over euthanasie in *Le Soir* van 19 februari herinnert me aan het feit dat de fundamentele principes van de bio-ethiek voorafgaande wilsverklaringen voor euthanasie overbodig zouden moeten maken, en dat deze wilsverklaringen zelfs negatieve gevolgen kunnen hebben.

Iedereen moet vandaag de dag zijn recht op een zachte dood (of euthanasie) kunnen eisen, zonder daartoe een document te moeten ondertekenen.

Daarom heeft de grote meerderheid van de burgers – met inbegrip van heel wat mensen in de wereld van de gezondheidszorg – niet de intentie een nutteloze, en zelfs potentieel contraproductieve demarche te verrichten. Laat me toe dit in enkele punten duidelijk te maken.

1. Doelstelling van de geneeskunde is te zorgen voor het welzijn van het individu. We herinneren aan de essentiële principes van de bio-ethiek, die iedereen in de gezondheidszorg aangeleerd krijgt. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) is het doel van de geneeskunde de gezondheid te herstellen of te beschermen, waarbij gezondheid wordt gedefinieerd als het lichamelijke, morele en sociale welzijn van het individu. De drie andere grote principes van de bio-ethiek zijn: geen kwaadwilligheid (volgens het principe *primum non nocere*, in de eerste plaats geen schade toebrengen), de autonomie (het recht om voor jezelf te beslissen) en de verdelende gerechtigheid (die aan iedereen dezelfde mogelijkheden geeft inzake toegang tot zorg). Deze principes zijn eenvoudig maar fundamenteel en impliceren dat het leven niet te allen prijze in stand moet worden gehouden: soms wordt het welzijn zo beperkt dat het “gebrek aan welzijn” de bovenhand haalt en de dood de meest redelijke oplossing en de meest ethische keuze is.
2. Deze voorafgaande wilsverklaring komt neer op het tekenen van een verzoek om een medische behandeling niet onbeperkt voort te zetten (geen therapeutische verbetering). Het voortzetten van de ondersteuning van vitale functies bij een onomkeerbare coma zou neerkomen op therapeutische verbetering. Nu moet therapeutische verbetering (volgens de Orde van Geneesheren) vermeden en zelfs veroordeeld worden. Waarom zouden we dan moeten vragen naar iets wat normaal is en wat je mag verwachten? Er zal hierop geantwoord worden dat je nooit weet wie je zal behandelen, vooral bij hoogdringendheid, en dat “sommige geneesheren” zouden kunnen beslissen een zinloze behandeling voort te zetten. Ik kan dit aannemen, maar ik denk niet dat de algemene bewoordingen van dit soort wilsverklaringen daadwerkelijk invloed kunnen hebben in dit soort situaties. Het stopzetten van de behandeling bij de ondertekenaar van het verzoek impliceert dat de situatie onomkeerbaar is, wat altijd kan worden betwist door al wie te allen prijze wil doorgaan (wanneer ben je in de geneeskunde voor 100% zeker?). Wie de coma als niet noodzakelijk

onomkeerbaar bestempelt zal altijd wel een of ander uitzonderlijk geval kunnen aanhalen (werd er nog niet zo lang geleden trouwens niet gesproken over iemand die na 20 jaar weer bij bewustzijn was gekomen ?).

3. We moeten terug naar de fundamentele menselijke waarden, eerder dan de dood te gaan bureaucratiseren. Het einde van het leven moet niet gepaard gaan met het tekenen van documenten in verschillende exemplaren, volgens strikte regels, in aanwezigheid van getuigen ... Laten we terugkeren naar het beeld van de huisarts die we vertrouwen, en die morfine zal toedienen aan een mens om hem te helpen waardig en zonder lijden te sterven. Aan de andere zijde van de geneeskunde, in alle afdelingen voor intensieve zorgen op de wereld, is geweten dat zowat ieder overlijden voorafgegaan wordt door het stopzetten van de behandeling ... bij mensen die niets hebben ondertekend ! Het stopzetten van een behandeling gebeurt niet in de donkerte van de nacht, maar na open besprekingen waarbij alle zorgverleners worden betrokken. Waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de mening van de familie. Men zegge het voort ...
4. Een ruime verspreiding van deze wilsverklaring zou negatieve gevolgen kunnen hebben voor al wie ze niet heeft ondertekend: bij mensen die in een onomkeerbare coma raken zonder dit type van document te hebben ondertekend zou de medische behandeling onredelijk lang kunnen worden voortgezet. De geneesheer zal meer geneigd zijn terug te deinzin voor het risico van medisch - gerechtelijke vervolgingen bij het stopzetten van de behandeling van iemand die dit niet heeft gevraagd ! Moeten we dan allemaal naar het gemeentehuis rennen om onze fundamentele rechten te laten optekenen ?
5. We zouden officieel een regel kunnen invoeren van een vermoeden van instemming met het stopzetten van een medische behandeling bij een onomkeerbare coma. Ja, elke burger wordt verondersteld gekant te zijn tegen therapeutische verbeterheid, tenzij hij het tegenovergestelde heeft verklaard. Zoals we in principe allemaal voorstander zijn van het schenken van organen als we het tegenovergestelde niet hebben laten optekenen. Ik stel voor dat wie wenst dat de behandeling bij een onomkeerbare coma wordt voortgezet, dit laat optekenen. Dit zou een vraag naar therapeutische verbeterheid zijn van al wie denkt dat er hoop is zolang er leven is (wat voor leven ?), of dat alleen een godheid een einde mag maken aan het leven (wat voor leven ?).
Laat ons de nadruk leggen op de essentiële principes van de bio-ethiek. Als enkel de dood een redelijke oplossing is, dan moet er niet met een handtekening om worden gevraagd.
Ik zal geen voorafgaande wilsverklaring inzake euthanasie tekenen want het is net alsof ik dat al heb gedaan.